11/02/2020

Μακάριος Β΄ (1870-1950). 150 χρόνια από τη γέννησή του

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Κύπρου

Του Πέτρου Παπαπολυβίου, Αναπλ. Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου

Μια σημαντική επέτειος της φετινής χρονιάς είναι η συμπλήρωση εκατόν πενήντα χρόνων από τη γέννηση (και εβδομήντα χρόνια από τον θάνατο) του Αρχιεπισκόπου Κύπρου, Μακαρίου του Β’.

Ο Μακάριος γεννήθηκε στον Πρόδρομο και ήταν ανιψιός του μητροπολίτη Κιτίου και Αρχιεπισκόπου Κύπρου Κυρίλλου Β’, Παπαδόπουλου, του θριαμβευτή του Αρχιεπισκοπικού ζητήματος. Η συμβολή του θείου του (και της Μητρόπολης Κιτίου) ήταν καθοριστική για την εξαιρετική μόρφωσή του: Σπούδασε στη Λευκωσία, στην Κωνσταντινούπολη, τη Χάλκη, την Αθήνα, τη Γενεύη και στην Οξφόρδη. Χειροτονήθηκε διάκονος το 1895 και υιοθέτησε το επίθετο Μυριανθεύς.

Επέστρεψε στην Κύπρο το 1908, αλλά το 1911 κατέφυγε στο Πατριαρχείο Αλεξανδρείας, όπου ο Φώτιος τον τοποθέτησε γραμματέα των πατριαρχικών γραφείων στο Κάιρο.

Με την έκρηξη των Βαλκανικών πολέμων πήγε στην Ελλάδα στις αρχές Οκτωβρίου του 1912 και τοποθετήθηκε στρατιωτικός ιερέας στο Ανεξάρτητο Σύνταγμα Κρητών. Πήρε μέρος στις μάχες στο Μπιζάνι και ονομάστηκε δεκανέας. Στην Κύπρο επέστρεψε το 1915, ως γραμματέας της Συνόδου και αρχιμανδρίτης της Αρχιεπισκοπής. Μετά τον θάνατο του Κυρίλλου Β’, υποστηρίχθηκε για αντικαταστάτης του, χωρίς όμως επιτυχία, αφού η υποψηφιότητα του Μελετίου Μεταξάκη έκανε πιο επιτακτική για τους αντιπάλους του τη στήριξη στον Κυρηνείας Κύριλλο, ο οποίος εκλέχθηκε τελικώς, ως Κύριλλος Γ’.

Ο Μακάριος εκλέχθηκε και διηύθυνε τη μητρόπολη Κυρηνείας για τριάντα χρόνια, από το 1917 μέχρι το 1947. Αν και ήταν εξόριστος από τις αποικιακές αρχές από το 1931 μέχρι το 1946, η μακρά επισκοπική του θητεία, η αγάπη του ποιμνίου του, παρά την παροιμιώδη αυστηρότητά του, η εθνική, φιλανθρωπική και εκπαιδευτική του προσφορά, και η βαθιά θρησκευτικότητά του, τον διατήρησε στις μνήμες των Κερυνειωτών ως τον πιο σημαντικό επίσκοπο της μητροπόλεως Κυρηνείας κατά τους τελευταίους αιώνες. Επί των ημερών του ιδρύθηκαν Ελληνικές Σχολές - Γυμνάσια στην Κερύνεια, τη Μόρφου, τη Λάπηθο, την Ευρύχου, ενώ θεωρείται ο εμπνευστής της ίδρυσης του αιωνόβιου, πλέον, Γυμναστικού Συλλόγου «Πράξανδρος».

Στη διάρκεια του Εθνικού διχασμού υποστήριξε τον Κωνσταντίνο (στρατιωτικό του αρχηγό στην Ήπειρο) και ήταν ο μόνος μη βενιζελικός στην Ιεραρχία. Δημιούργησε γύρω του μια ομάδα αφοσιωμένων πατριωτών, τον λεγόμενο «κύκλο της Κερύνειας», που ήταν ο κύριος πυρήνας της ΕΡΕΚ, στις παραμονές των Οκτωβριανών. Διατηρούσε σχέση υπόγειας σύγκρουσης με την άλλη μεγάλη εκκλησιαστική προσωπικότητα της εποχής, τον Κιτίου Νικόδημο, καθώς ήταν οι δύο πιθανοί διάδοχοι του Κυρίλλου Β’.

Στα Οκτωβριανά του 1931 ο Μακάριος είχε πρωταγωνιστικό ρόλο στα γεγονότα, και κατά τη σύλληψή του, κακοποιήθηκε και εξυβρίστηκε χυδαία από τους Βρετανούς στρατιώτες. Ήταν, μαζί με τον Νικόδημο, ανάμεσα στους δέκα εξορίστους του 1931. Από το Λονδίνο κατάφερε να φτάσει στην Αθήνα, χάρη στην ελληνική υπηκοότητα που είχε αποκτήσει από τη συμμετοχή του στους πολέμους του 1912-1913. Εκεί έζησε δεκαπέντε ασκητικά χρόνια, σε ένα φτωχικό δωμάτιο στο Παγκράτι, διευθύνοντας σχολαστικά τη Μητρόπολή του από μακριά, και μοιράζοντας στους άπορους Κύπριους φοιτητές και στους φτωχούς το οικονομικό βοήθημα που έπαιρνε από την εκκλησιαστική του περιφέρεια. Λειτουργούσε στον

ναό των Αγίων Αναργύρων, το αγιοταφίτικο μετόχι στην Πλάκα. Όταν κηρύχθηκε ο ελληνοϊταλικός πόλεμος, αν και είχε κλείσει τα 70 του χρόνια, προσπάθησε να καταταγεί εθελοντής, προς έκπληξη των στρατολόγων. Μετά την είσοδο των Γερμανών αρνήθηκε πρόταση των κατακτητών, αλλά και του «πρωθυπουργού» - συνεργάτη τους, Γ. Τσολάκογλου, να αναλάβει εκπομπές αντιβρετανικής προπαγάνδας στο ραδιόφωνο. Στη διάρκεια της Κατοχής, εξαντλημένος και υποσιτισμένος, χρειάστηκε να νοσηλευθεί για αρκετές εβδομάδες σε νοσοκομεία της πρωτεύουσας. Στην Κύπρο επέστρεψε τα Χριστούγεννα του 1946, μετά την άρση του διατάγματος εξορίας του. Του επιφυλάχθηκε, όπως και στους υπόλοιπους εξόριστους, αποθεωτική υποδοχή. Αμέσως μετά την επιστροφή του, πήρε θέση εναντίον της «Διασκεπτικής» συνέλευσης που πρότειναν οι Βρετανοί για τη συζήτηση νέου συντάγματος, υποστηρίζοντας το σύνθημα «Ένωσις και μόνον Ένωσις». Μετά τον απροσδόκητο θάνατο του Λεοντίου, σαράντα μόνο ημέρες ύστερα από την εκλογή του στον θρόνο της Εκκλησίας του Αποστόλου Βαρνάβα, ο Μακάριος εκλέχθηκε την παραμονή των Χριστουγέννων του 1947, στα 77 του χρόνια, Αρχιεπίσκοπος Κύπρου. Στη διάρκεια της ποιμαντορίας του, τον Ιανουάριο του 1950, διεξήχθη το ενωτικό δημοψήφισμα. Με ταλαιπωρημένη υγεία, πέθανε το πρωινό της 28ης Ιουνίου του 1950.

Τον Οκτώβριο του 1954 στήθηκε ο ανδριάντας του στην πλατεία της Μητροπόλεως, στην Κερύνεια. Αμέσως μετά την τουρκική εισβολή του 1974, το άγαλμα καταστράφηκε και τα κομμάτια του πετάχτηκαν στη θάλασσα…

Πηγή: www.philenews.com